

Naročnina za Ljubljansko pokrajino; letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

L CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO. Via G. Lazzaroni 10

Izhaj vsak torek in petek

Ljubljana, petek 7. maja 1943-XXI

tevilka 37.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-63. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE in Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO. Via G. Lazzaroni 10.

posamezni številki 0'80

Poenotenje poslovnih knjižic

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbi:

Člen 1. — Kdor daje svojo delovno moč v službo drugega na ozemlju Ljubljanske pokrajine, mora, kolikor je zavezan obveznemu nameščanju po naredbi z dne 8. aprila 1942-XX št. 63, imeti posebno poslovno knjižico, ki je enotna za vse stroke delojemnikov.

Člen 2. — Poslovna knjižica je predpisana tudi za kmetijske delavce, za katere velja obveznost bolezenskega zavarovanja.

Člen 3. — Poslovne knjižice, ustrezajoče obrazcu, odobrenemu po Visokem komisariatu, dobavljajo občinam in sindikalnim združenjem, pristojnim za njih izdajanje, Borza dela v Ljubljani.

Knjižice morajo obsegati vse podatke, predpisane v uredbi bivše jugoslovanske vlade z dne 24. marca 1938 št. 276. Predpisno fotografijo lahko nadomesti na zadnji strani platnic zaznamek s številko delavčeve osebnostne izkaznice.

Člen 4. — Delovne knjižice za delavce in legitimacije za nameščence, ki bi ne ustrezale knjižicam iz člena 1., se morajo v šestih mesecih od uveljavitve te naredbe zamenjati z novo knjižico.

Zaposlenim delavcem se zamenjajo stare knjižice z novimi skupno preko delodajalca pri občini, v kateri podjetje posluje, ali pri pristojnem strokovnem združenju.

Zaposleni delavci iz člena 1., ki bi ne imeli poslovnih knjižic, si jo morajo priskrbeti osebno pri občini svojega bivališča v dveh mesecih od objave te naredbe.

Določbe o izdajanju knjižic delavcem, ki se prvič strokovno zaposlijo, ostanejo nespremenjene.

Člen 5. — V dobi delavčeve zaposlenosti ostane knjižica v hrambi pri delodajalcu.

Delodajalec mora ob sprejemu na delo zahtevati, da mu delavec izroči knjižico in mora preveriti, ali je popolna in obično pravilna.

Če dela delavec v službi več delodajalcev, mora ostati knjižica v hrambi pri enem izmed njih. Ostali delodajalci pa morajo dobiti izjavo delodajalca, pri katerem je knjižica, potrjujočo, da je knjižica pri njem.

Ko delovno razmerje preneha, mora delodajalec izročiti knjižico delavcu proti prejemnemu potrdilu, in sicer najkasneje dan po prenehanju službe.

Člen 6. — Delavec je upravičen kadar koli vpogledati knjižico, ki jo hrani njegov delodajalec.

Strokovno združenje, ki zastopa delavca, ima pravico vpogledati knjižico samo v primerih, če nastane med delodajalcem in delavcem spor in ko se je spor prijavil delodajalcem strokovnemu združenju.

Zoper delodajalčeve navedbe, vpisane v poslovno knjižico, ima prizadeta stranka ali delavčovo strokovno združenje pravico pritožbe na Inspekcijo dela pri Visokem komisariatu, ki lahko odredi popravek ali odstranitev navedbe, nepravilno pritožbo tožbe.

Člen 7. — Nezaposleni delavci so dolžni hkrati s prijavo po členu 3. naredbe z dne 8. aprila 1942-XX št. 63, da je zaposlenost pre-

nehala, predložiti poslovno knjižico Namestitvenemu uradu, kjer ostane v hrambi do nove zaposlitve.

Namestitvenim uradom je prepovedano vpisati v svoje sezname delavce, ki bi ne imeli knjižice, kadar je ta obvezna.

Člen 8. — Nove knjižice dobavljajo delavcem Borza dela brezplačno preko ustanov iz člena 3. te naredbe.

Za izdajo duplikata v primeru izgube, poškodbe, izrabe knjižice ali preteka njene veljavnosti morajo plačati delojemniki zgoraj navedenim ustanovam znesek petih lir.

Člen 9. — Delodajalec, ki bi sprejel v službo osebo brez pravilne knjižice, ali ki bi ne izročil delavcu knjižico v predpisanem roku, se kaznuje v denarju od lir 20.— do lir 50.— za vsakega delavca, katerega se tiče prestop, do najvišjega skupnega zneska lir 5000.— in nevarno drugi odgovornosti.

Enaka kazen velja za delodajalca v primeru netočnega ali nepopolnega vpisovanja.

Denarne kazni iz tega člena izrekajo upravna oblastva prve stopnje po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8.

Člen 10. — Nadzorstvo o spol-

njevanju predpisov te naredbe je poverjeno Inspekciji dela pri Visokem komisariatu za Ljubljansko pokrajino.

Člen 11. — Vse druge v Ljubljanski pokrajini še veljavne določbe o poslovnih knjižicah ostanejo nespremenjene, če in kolikor ne nasprotujejo ali niso nezdržljive z določbami te naredbe.

Člen 12. — Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana 4. aprila 1943-XXI.
Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
- Emilio Grazioli

nja aluminija tako zelo nagnala v višino, da se bodo, kakor ameriški strokovnjaki na to zaskrbljenostjo opozarjajo, kmaj našle še možnosti, da bi se pri rentabilnih cenah našel za aluminij zadostni odjem. Zanesljivih cenitev o proizvodnji aluminija v Združenih državah za zadnja leta ni. Da pa je bila proizvodnja aluminija navzlic težavnosti nabave surovin iz Britanske Gijane, afriške Zlate obale in Brazilije prevelika, se more sklepati iz tega, ker ima cena aluminija v Združenih državah padajočo tendenco ter je padla od 20 centov ob izbruhu vojne v Evropi na 15 centov ob koncu l. 1941.

O svinu in cinku bi mogli reči isto. Vsaka stopnjevana proizvodnja svinca v evropskem gospodarskem prostoru najde svoj odjem tudi v mirnem času, ker proizvaja Evropa od potrebnih 657.000 ton samo 480.000 ton. Isto velja tudi za cink, ki ga mora Evropa na leto uvoziti 260.000 ton. Pospeševanje evropske proizvodnje bi tudi v tem primeru privedlo le do zmanjšanja uvozne potrebe in ne bi zaradi večje proizvodnje nastali nobeni problemi, kam s presežki, kakor v Mehiki in v Združenih državah Severne Amerike.

Zlato, baker, aluminij

Pod tem naslovom razpravlja v gospodarskem uvodniku »N. Wiener Tagblatt« takole:

Amerikanci začenjajo polagoma polagati na mizo svoje karte. Njih valutni program daje slutiti, da si kapital Wall-Streeta pripravlja pot za obvladanje svetovnega gospodarstva. Za ta vojni pohod se smatrajo Amerikanci sposobne, ker imajo v Fortu Knoxu zadosti »zlatih krogel« na zalogi, da bi mogli prenesti vsako eventualnost. Po njih načrtu naj bi se ustvaril sklad petih milijard dolarjev iz zlata, deviz in efektov udeležencev držav. Vsaka država naj bi prispevala k temu skladu po posebnem ključu, ki bi upošteval njeno vsakokratno posest zlata, stanje njene trgovinske bilance in višino njenega ljudskega dohodka. Seveda bi morali prispevati Amerikanci pri svojem gigantskem zlatega zaklada levji delež ter bi s tem dobili tudi kontrolo nad tem valutnim instrumentom. Obvladanje svetovnega gospodarstva s pomočjo tega instrumenta je torej zadnji cilj Amerikancev. Nadaljnji cilj pa bi mogel biti tudi ta, da dobi velikanski zlati zaklad v Fortu Knoxu svojo obstojno upravičenost v bodočem svetovnem gospodarstvu. Nadalje pa naj bi tudi potolažil ameriško javno mnenje, ki je vedno bolj skeptično proti vladni politiki kopičenja zlata.

Vedno znova primerjajo nekateri Združene države s Kraljem Midom, kateremu se je vse, kar so prijele njegove roke, spremeni v zlato. Temu modernemu Midasu pa je usojena mnogo bolj tragična usoda kakor njegovemu klasičnemu predniku. Kajti tudi bogastvo drugih kovin in drugega blaga postaja za Amerikance usodno. Z drugimi besedami bi mogli reči, da sta proizvodnja raznega blaga in tehnična oprema v zadnjih letih tako zelo narasla, da se more prerokovati za povojno dobo katastrofalen polom dotičnih trgov. Tu se vidi bistvena razlika med evropskim in ameriškim gospodarstvom. V primeri z nasprotno stranjo dovoljuje bistveno manjše bogastvo Evrope na zemeljskih zakladih evropske investicije za povečanje proizvodnje ne samo zaradi vojne potrebe. Vsaka teh investicij spada med železno zalogo evropskega gospodarstva, ker pomeni doprinos k evropski avtarkiji, dočim mora v ameriškem prostoru, ki je pri številnih surovinah navezan na izvoz, povzročiti vsaka povečana proizvodnja hipertrofijo, ki mora v povojni dobi vplivati uničujoče.

To bomo bolje razložili s primerom bakra. Topilniška proizvod-

nja bakra je znašala v Združenih državah Sev. Amerike v l. 1938. skupno 578.000 ton, poleg tega pa so uvozile Združene države še 162.000 ton, da je bilo skupno 739 tisoč ton bakra na razpolago. Od tega je šlo za domačo potrošnjo 410.000 ton, dočim se je 336.000 ton izvozilo. Voditelj oddelka za baker v War Production Board-u g. King je pred kratkim objavil številke, ki se nanašajo na količine, ki so bile v zadnjih dveh vojnih letih na razpolago. Po teh podatkih so imele Združene države l. 1940. 1,9 milijona ton, l. 1941. 2,4 in l. 1942. 2,6 milijona ton bakra na razpolago. Čeprav se morajo te številke močno zaokrožiti navzdol, vendarle dokazujejo, da so se nakupi Združenih držav silno povečali. Več ko polovica teh nabav je bila iz inozemstva, ker je lastna proizvodnja Združenih držav dosegla največ 1 milijon ton. Kakor se sporoča, se branijo veliki ameriški bakreni rudniki povečati svoje investicije zaradi večje proizvodnje, ker najbrže upoštevajo nauke statistike in raje prepuščajo inozemskim proizvajalcem, da pretrpe vse posledice poloma bakrenega trga. Pregled proizvodne kapacitete svetovnih bakrenih rudnikov na svetu se je v letih 1919. do 1939. povečal za cel milijon ton. Čeprav se danes še ne more presoditi obseg od sedanjega vojne povzročene ekspanzije, je vendar gotovo, da bo končala svetovna bakrova proizvodnja z letno kapaciteto 3 milijonov ton bakra, torej bo še enkrat tako velika kot ob koncu prve svetovne vojne. Ob koncu stoletja je bil trg bakra s ponudbami vedno prenapolnjen. Po sedanjih vojni bo vprašanje presežkov tem bolj težavno, ker je sedanja vojna nekatere proizvode kakor lahke kovine in nadomestke pospeševala, ker so mogli ti uspešno konkurirati z bakrom v mnogem oziru. Vse investicije v bakrene rudnike v ameriškem prostoru so zato zvezane z velikim nevarnostnim koeficientom, dočim so takšne investicije v evropskem prostoru brez tega rizika, ker more lastna potrošnja kontinenta vsak čas prevzeti vso proizvodnjo.

Podobni pojavi se morejo ugotoviti tudi pri proizvodnji aluminija. Tu je sicer proizvodna sposobnost v celinskem evropskem gospodarstvenem prostoru približno enaka oni v ameriškem prostoru. A tudi tu je upravičena sodba, da so bile investicije v industrijo aluminija osnih sil sicer posledica vojne potrebe, da pa so tudi v skladu s potrebami mirne dobe. Hipertrofije v proizvodnji alumi-

nija se ni treba bati že zato, ker so se našle številne nove uporabe za aluminij ter se bo izravnavalo nazadovanje proizvodnje letal z zvišanjem civilne potrebe aluminija. Baker bo tudi takrat, ko bodo čezmorska ležišča zopet dosegljiva osnim silam, našel le še del svojih prejšnjih odjemnih možnosti. Med vojno se je v Združenih državah Severne Amerike proizvod-

Švicarska uvozna politika

Iz »Südost-Echo« posnemamo naslednja zanimiva izvajanja:

Pomembna izvajanja o švicarski uvozni politiki prinaša v svojem najnovejšem poslovnem poročilu »Basler Freilager AG«. Podjetje pravi, da je v švicarskih trgovinskih krogih postala že sedaj politika zbiranja zalog bolj vzdržna. Ta pojav, ki se razlaga kot mnenje nekih krogov, da se bo vojna kmalu nehala, se kaže tudi v splošnem v kupčiji za zaloge. Če je bilo prej živo prizadevanje, da se s pomočjo dobre odjemne politike bogato založe tvrdke, da bi bile za dolgo založene z blagom, se sedaj dostikrat opazi nasprotna tendenca, ki skuša zaloge zmanjšati. Ta tendenca je tudi prodrla pri uvoznikih, ki kažejo pri sklepanju novih naročil vedno večjo vzdržnost. Švicarski tisk kritično komentira te pojave in pravi, da ta politika, ki se bo kmalu pokazala tudi v svobodnih skladiščih, ni pravilna, na vsak način pa je prezgodnja. Listi argumentirajo, da bi tudi v primeru, če bi bil mir v resnici blizu, bila velika ozemlja Evrope zelo lačna blaga in da bi zato trajalo še mnogo časa, preden bi se moglo zadostiti vsemu povpraševanju po blagu. Pa tudi v Švici sami bi se mogle celo velike zaloge prodati po primernih cenah. Listi spominjajo nato na izkušnje iz zadnje svetovne vojne. Takrat je nastal povsod nov dvig cen. Čeprav se ne more misliti, da se bodo povojne razmere razvijale enako kot po prvi svetovni vojni, temveč bistveno drugače, je vendar zelo verjetno, da bo dviganje cen trajalo bolj dolgo kot po prvi svetovni vojni. Kajti zaradi podmorniške vojne se mnogo več blaga uniči ter bo zato pomanjkanje blaga bolj občutno kot prej. Zato je v interesu Švice, da se ohrani do konca vojne pametna politika zbiranja zalog.

Nam se zdi, pravi »Südost-Echo«, da ne zadene utemeljitev basel-

skega podjetja čisto bistva stvari. Najbrž vpliva pomanjkanje ladijske tonaže zelo ovirajoče na uvoz, a tudi to, da mnogo blaga iz čezmorskih dežel ni več na razpolago. Zato je tudi naravno prizadevanje Švice, stopnjevatí blagovno izmenjavo z nevtralnimi državami, od katerih more pričakovati dodatnih dobav, kakor n. pr. s Švedsko. Še pred kratkim so bila pogajanja med neko švedsko in švicarsko delegacijo ter se je pri tem ugotovilo, da Švedska ne more ustreči vsem švicarskim željam. Švedska ne bo mogla dobaviti toliko železa in jekla kot prejšnje leto ter bosta Švici zadovoljivo na razpolago samo papir in celuloza. Za vzdržnost nekaterih švicarskih trgovskih krogov je morda odločilna tudi nejasnost valutnih razmer po vojni, zlasti pa negotovo stališče anglosaških dežel. Ze prej se je moglo opaziti, da so švicarski trgovci pri svojih nakupih zelo previdni, kadar je valutno vprašanje nejasno. Danes tega sicer še ni, toda angleško-ameriška diskusija o tem vprašanju opozarja vsekakor k previdnosti. Zanimivo pa je to, da švicarski tisk označuje vzdržnost pri zalaganju z blagom kot škodljivo za švicarsko gospodarstvo. Z napetostjo pričakujemo, kako se bo v bodoče razvijala »politika« švicarskih industrijskih krogov.

Nova madžarsko-nemška industrijska pogajanja

V maju bodo v Budapešti kot nadaljevanje v začetku tega leta začetih industrijskih pogajanj nova pogajanja, ki se bodo vodila med zastopniki nemške in madžarske tekstilne industrije. Pogajanja bodo trajala štiri dni. V glavnem se bo razpravljalo o aktualnih vprašanjih tekstilne industrije ter o zagotovitvi zadostnih surovin za nemško in madžarsko tekstilno industrijo.

Iz italijanskega gospodarstva

Da se prepreči špekulacija z nepremičninami in delnicami, so bili izdani v Italiji razni davčni predpisi. Tako se posebej obdaja razdeljevanje gratis-delnice, nadalje zviševanje nominalne vrednosti delnic v breme rezervnih skladov ali zviševanje delniške glavnice z izdajo novih delnic po tečaju, ki je nižji od tržne vrednosti delnic. V vseh teh primerih se mora plačati davek v višini 7 do 40% vrednosti delnic.

Italija in Nemčija ne bosta iz vojno-gospodarskih razlogov prirejale nobenih velesejmov niti se ne bosta udeleževale tujih velesejmov. Tudi zasebni razstavljalci ne bodo več razstavljali svojih proizvodov na inozemskih velesejmihi.

Po novi italijansko-nemški trgovinski pogodbi se bo obseg italijansko-nemške trgovine še povečal. Dogovorjeno je nadalje ožje sodelovanje obeh držav tudi na drugih poljih, tako glede pošiljanja delavcev na delo, prometa itd. Posebno važen je sporazum, da se cene blaga do konca leta 1943, ne smejo spremeniti.

Proizvodnja žvepla se bo v Italiji zvišala na podlagi sporazuma med italijanskimi proizvajalci in nemškimi industriji. Žveplo se bo pridobivalo z novimi metodami. V ta namen se bo ustanovila velika italijansko-nemška družba za izkoriščanje žvepljenih rudnikov.

Italijansko-madžarska banka v Budimpešti, ki ima 20 milijonov pengő glavnice, je dosegla lani 1.38 (predlani 0.55) milijona pengő čistega dobička. Vloge banke so se dvignile od 18 na 115 milijonov pengő.

V korist zavodov za ljudska stanovanja je bilo v stavbeni sezoni 1942/43 nakazano 23.720.000 lir, od teh 21.750.000 kot prispevek za zidavo uradniških stanovanjskih hiš, 1.300.000 avtonomnemu fašističnemu zavodu za ljudska stanovanja v milanski pokrajini in 600.000 za stanovanjske hiše rudarjev v sicilskih žvepljenih rudnikih. Poleg tega pa so tudi razna podjetja zezidala mnogo stanovanjskih hiš za svoje nameščenice.

Izvršni odbor in upravni svet družbe za napravo plovnega prekopa Milan—Cremona—Po sta se sestala v Milanu, da razpravljata o obračunu za l. 1942, ki izkazuje 109.105 lir dobička. Na dnevnem redu je bilo nadalje poročilo o delovanju družbe, njenih raziskav in statističnih ugotovitev glede možne realizacije vsega načrta. Upravni svet je imenoval posebno tehnično komisijo za ureditev raznih vprašanj, ki se tičejo zlasti ureditve milanskega pristanišča. Na zboru se je končno poudarjala važnost proučevanja načrta o napravi prekopa Milan—Lago Maggiore, ki bi bil gospodarsko zelo važna dopolnitev prekopa Milan—Cremona—Pad.

Prefekt v provinci Trento se je poslužil svoje pravice, da more za določene kmetijske kulture odrediti obvezno gojitev. Po njegovi naredbi morajo vsi kmetovalci v pokrajini Trento, ki imajo murve, od vsakih 20 murv vzgojiti najmanj eno četrtino unče zaroda sviloprejk. Verjetno, da bodo podobne navedbe izdane tudi v drugih pokrajinah. Proizvodnja svilenih kokonov je v Italiji v zadnjih letih po velikem dvigu zopet nazadovala. L. 1939. je znašala 28,4 milijona kg, l. 1940. 34,7, l. 1942. pa le 25,8 milijona kg.

»Italcementi« Fabbriche Riunite Cemento S. A. v Bergamu, kakor se imenuje italijanski koncern cementarn, je povečala svoj čisti dobiček od 10 na 17,9 milijona lir. Na glavnico 180,5 milijona lir bo izplačala družba 12,25 odstotno dividendo kakor lani. Občni zbor je sklenil fuzijo z družbo S. A. Pozzolana, ki je bila že sedaj včlanjena v koncernu.

Italijanski izvoz knjig se je

Večje avtorske pravice v Italiji

V okviru italijanske zakonske reforme se je tudi avtorska zaščita razširila, in sicer v marsikaterem pogledu bolj kakor v drugih državah. Nove določbe so bile izdelane po večletni pripravi in tudi v sodelovanju z enakim prizadevanjem v Nemčiji ter so sedaj vključene v novi civilni zakonik. Predmet zakonite zaščite so vsa duševna dela, predvsem vsa dela literarne, znanstvene, poučne in verske vsebine, nadalje vse glasbene in plesne ustvaritve, vsa arhitektonska, slikarska in kiparska dela, risbe, rezbe itd., filmi, prevodi ter osnutki in dela na polju tehnike. Tudi izdelava plošč je zaščiteni ter je svobodna razmnožitev za dobo 30 let prepovedana. Ravno tako je upravičen za ponavljanje po radiu ali žici samo vsakokratni lastnik licence za radijski prenos.

Gospodarski užitek duševnega dela je njegovemu avtorju zagotovljen za vse življenje in ta zaščita velja še 50 let po njegovi smrti. Če je bilo več oseb udeleženih pri ustvaritvi takega dela, velja ta zaščita za vsakega udeleženca, v primerih, ko ni natančna delitev po času mogoča, pa se šteje od smrti onega, ki je kot zadnji umrl. Če je bilo delo prvič objavljeno po smrti avtorja, velja avtorska zaščita 50 let po objavi dela, toda le pod pogojem, da se je delo objavilo najkasneje 20 let po smrti avtorja. Za filme velja zaščita le 30 let. Avtorska zaščita štiti avtorja tudi po prodaji njegovega dela ter tudi pred spremembami njegovega dela brez njegovega pristanka ter pred povzročitvami njegovega dela. Po njegovi smrti preide ta pravica na njegove dediče brez časovne omejitve. Glede filmov določa zakon, da gre gospodarsko izkoriščanje filmov, pri katerih je sodelovalo več oseb, tistemu, ki velja kot pravi ustvaritelj filma in kot njegov pravni lastnik. Tako za filme kot tudi za razmerje med pisatelji in založniki postavlja zakon načelo odstotne udeležbe. Če je več ljudi udeleženo pri sestavi nekega dela, se more obračunati izplačilo z enkratnim plačilom primerne denarne vsote. Nove pogodbe o prodaji avtorskih pravic se smejo skleniti za največ 10 let. Zakon nadalje določa, da imajo avtor in njegovi dediči v primeru narastka vrednosti njegovega dela pravico do odstotne udeležbe, če se more narastek vrednosti ugotoviti po prvi objavi. Brez soglasja avtorja se ne smejo pri predavanjih ali prireditvah izvršiti spremembe in tudi nobene okrajšave. Na drugi strani pa štiti zakon tudi umetniško delovanje igralcev, pevcev in jim zato priznava pravico na gospodarskem izkoriščanju njih dela s predvajanjem na ploščah in z radijskimi prenosi. Pravice do honorarja za predvajanja in predavanja so varovane za dobo 20 let. Avtorska

dvignil, kakor je sporočil v fašistični zbornici nac. svetnik Basile. V l. 1938/39. je izvozila Italija knjig za 2,6 milijona lir, v naslednjem letu je ta izvoz padel zaradi vojnih dogodkov na 2 milijona lir, l. 1940/41. se je dvignil na 2,2, naslednje leto na 3,1 in v l. 1942/43. na 11 milijonov lir. Ta izredni dvig italijanskega izvoza knjig pa se je dosegel, ne da bi se s posebnimi sredstvi pospeševal ta izvoz.

Avtomobilska tvornica Isotta Fraschini v Milanu navaja v svojem letnem poslovnem poročilu, da se je njena proizvodnja znova povečala. Čisti dobiček družbe se je zvišal od 15 milijonov lir v letu 1941 na 16,9 milijona lir lani. Glavnica družbe znaša 150 milijonov lir. Družba bo zopet izplačala 7 odstotno dividendo.

zaščita velja za dela talijanskih avtorjev, a velja tudi za inozemske avtorje, ki imajo svoje bivališče v Italiji. Glede prometa z inozemstvom pa velja načelo, — če niso sklenjene posebne pogodbe — da uživa inozemski avtor v Italiji isto zaščito, katero nudi njegova dežela italijanskemu avtorju.

V okviru korporativnega reda se je za varstvo novega avtorskega prava ustanovila »Ente Italiano per il Diritto d'Autore«. Ta ustanova je posredovalec med avtorji in podjetji ter ureja gospodarsko izkoriščanje avtorskih del, daje licence in po potrebi skrbi za

nakazilo honorarjev in odškodnin. Poleg tega deluje že dolgo poseben socialni zavod, čigar storitve se krijejo z obveznimi deleži na avtorskih materialnih pravicah (3% od prodajne vrednosti). Ta »Cassa di Previdenza e di Assistenza« je priključena organizaciji »Sindacato Nazionale Fascista delle Belle Arti« in podeduje pravice avtorja, če ni v primeru avtorjeve smrti nobenih zakonitih dedičev. Za razvoj gledališkega prometa s tujino skrbi Ente Italiano per gli Scambi Teatrali, ki je podrejen enako kot Ente per il Diritto d'Autore posvetnemu ministrstvu.

Samopreskrba z okopavinami

Gojitev okopavin ima v vojni iz treh vzrokov poseben pomen. S povečanim uživanjem krompirja se znatno razbremeni žitna bilanca, zadostna izdelava sladkorja je odvisna od dobre žetve sladkorne pese, končno pa so okopavine dobro nadomestilo za v vojni izostale žezmorske dobave krmil, zlasti oljnatih pogač ter močnih krmilnih sredstev. Povečanje pridelovanja okopavin je zato enako važno kot večja proizvodnja žita, zlasti še ker daje krompir dva in polkrat, sladkorna pesa pa celo štirikrat toliko živinskih snovi na ploskovno enoto ko žito.

Lanska letina okopavin je dala v Nemčiji glede krompirja izredno dober in velik donos. Zaradi tega so se mogli potrošniki v naprej in dobro založiti, poleg tega pa je bilo še zadosti krompirja za povečanje svinjereje. Krompir se je uveljavil za človeško prehrano tudi v deželah, kjer se ni prej uporabljal v tej meri ko v Nemčiji. Tako v Italiji, kjer je bil laniški pridelek za petino večji ko v letu 1941. Enako tudi v Franciji, kjer je krompir deloma nadomestil običajni beli kruh. Površina s krompirjem zasajene zemlje se je povečala v Franciji za 10, na Danskem pa celo za 30%. Ravno tako pa tudi v jugovzhodnih državah. Samo Romunija je za 100.000 ha povečala s krompirjem obdelano zemljo in pridelala 1,5 milijona ton krompirja.

Letina sladkorne pese je bila sicer manj ugodna ko krompirjeva, vendar pa bo evropska proizvodnja večja ko v prejšnjem letu. V Franciji, Belgiji, Nizozemski in Danskem so povečali saditev repe. Italija je obdelala s sladkorno peso 10.000 ha več ko prejšnje leto. Enako se je povečala gojitev sladkorne pese v jugovzhodnih deželah. Manjši donos se je deloma nadomestil z večjo sladkorno vsebino pese.

Glede krmilne repe treba reči, da je bila letina povsod zadovoljiva.

Po teh ugotovitvah nastaja vprašanje, če in v koliki meri bi se moglo povečati v Evropi pridelovanje okopavin. Če se primerja hektarni donos okopavin v posameznih državah, se vidi, da je ta

v južnih in jugovzhodnih državah mnogo manjši ko v severnih. Deloma so temu vzrok klimatične razlike in razlika zemlje. Edini razlog za manjše pridelke pa v teh razlikah nikakor ni. S pravo izbiro vrst, skrbnejšim obdelovanjem zemlje in dobro uporabo strojev bi se mogel donos gotovo zelo povečati.

Povprečno je bil hektarski donos v letih 1932/38 v stotih naslednji v:

	krompirja	sladkorne pese
Belgiji	212.1	294.9
Nizozemski	187.9	383.3
Danski	173.0	331.8
Nemčiji	165.2	301.7
Švedski	144.9	366.7
Španiji	112.8	237.3
Franciji	110.8	275.9
Romuniji	86.3	163.9
Madžarski	69.5	210.0
Italiji	65.6	260.7
Grčiji	62.1	—
Bolgarski	60.0	167.2

Iz teh števil je razvidno, da je na Bolgarskem povprečni pridelek krompirja v primeri s pridelkom v Belgiji dosegel komaj 30%. Romunija pa je glede pridelovanja sladkorne pese na zadnjem mestu.

Kako zelo se more dvigniti proizvodnja krmil je pokazala Nemčija. Proizvodnja rezancev sladkorne pese je narasla v l. 1930/31 do 1938/39 od 615.000 na 6.3 milijona stotov, drugih rezancev pa od 790.000 na 1.4 milijona stotov. Zaradi tega ter zlasti z uvedbo vmesnih pridelkov se je mogla kljub zmanjšanju obdelane površine zemlje ter zmanjšanju uvoza oljnatih pogač proizvodnja mleka še povečati.

Posebno važno je, da se okopavine zadostno izkoristijo kot krmila. Gledati je tudi na to, da se z dobrim konserviranjem krmila enakomerno razdele na vse leto. Treba je postaviti tudi zadostne silose za hranjene repnice. Skrbeti je treba končno za racionalno izkoriščanje povečane proizvodnje in s tem se bo zagotovilo ne samo rentabilno pridelovanje okopavin, temveč dosegla tudi neodvisnost Evrope od uvoza okopavin ter krmil. Evropa se more z okopavinami sama zadostno oskrbovati.

Ureditev razdelitve civilnih čevljev

Pokrajinski svet korporacij je izdal naslednjo okrožnico:

Vse tvrdke, ki proizvajajo, prodajajo na debelo in na drobno tipizirano civilno obutev, morajo predložiti naslednje prijave:

1. Proizvedenci: Vse proizvajalne tvrdke civilnih čevljev, bodisi zimskih bodisi poletnih, morajo do 5. dne vsakega meseca prijaviti vse civilne čevlje, ki so jih izdelale.

Od prijave dolžnosti so izvzeti

samo čevlji za delavce iz usnja ali pa z lesenim podplatom, ki so bili izdelani od čevljarjskih obratov v skladu z veljavnimi določili.

V prvi prijavi, ki jo je treba predložiti do 10. maja 1943-XXI, morajo biti označene vse količine čevljev, ki so bili izdelani v mesecu aprilu, kakor tudi vse količine čevljev, ki so bili že prej izdelani, pa so ob času prijave še v posesti posameznih tvrdk.

2. Grosisti. Slični dolžnosti, ki

pa je omejena le na prvo prijavo zgolj zimskih tipiziranih čevljev, katere se mora predložiti v istem zgoraj označenem roku, so zavezani grosisti.

Grosisti morajo to prijavo predložiti na posebnem obrazcu, ki je predviden za proizvajalne tvrdke.

Prijavni obrazci bodo dobavljeni od Združenja trgovcev za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani.

3. Detajlisti. Tvrdke, ki se bavijo s prodajo čevljev na drobno, morajo prijaviti vse zimske tipizirane čevlje, ki jih posedujejo, na posebnih obrazcih, ki jih bo dalo tiskati in jih bo razdelilo Združenje trgovcev za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani.

Prijave je treba podati v dvojniki Pokrajinskemu svetu korporacij v Ljubljani, ki vrne po en izvod potrjen prijavitelju.

Opozorjamo, da bo prodajalec, ki se ne bo ravnal po gornji uredbi, kaznovan v smislu navedbe z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8.

Zaposlitev delavstva v marcu

Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljanski pokrajini je objavil statistične podatke o zaposlitvi delavstva v marcu.

Vseh moških je bilo zavarovanih 15.052, vseh žensk 10.420, skupno vseh torej 25.472. Od teh je bilo zavarovanih pri ZSZ 20.860, pri TBPD 4518 in pri Merkurju 94.

Bolnikov je bilo 758, za 14 manj ko v marcu 1942.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala pri moških 23.44, pri ženskah 17.12 in povprečna za vse nameščence 23.81 lire.

Skupna zavarovana dnevna mezda je znašala 606.489 lir, za 28.891 lir več ko v marcu 1942.

Občni zbori

Kolinska tovarna hranil d. d. v Ljubljani ima 18. redni občni zbor 20. maja ob 11. v Ljubljani, Prešernova ulica 50/I. Delnice se morajo položiti najmanj šest dni pred obnim zborom pri Kreditnem zavodu za trgovino in industrijo v Ljubljani ali v pisarni Kolinske tovarne hranil.

Delniška družba pivovarne Union v Ljubljani ima 33. redni občni zbor 22. maja ob 11.30 v sejnih prostorih Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo. Delnice se morajo položiti najkasneje do 16. maja pri blagajni družbe ali pri Kreditnem zavodu za trgovino in industrijo.

Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani ima 36. redno letno skupščino dne 24. maja ob 10. v dvorani Kmetijske družbe, Novi trg 3. Računski zaključek s poročili je razglašen 7 dni pred skupščino v Zvezni poslovalnici. Ako skupščina ob napovedani uri ne bi bila sklepna, bo čez pol ure druga skupščina, ki bo veljavno sklepala ne glede na število navzočih članov.

D. D. J. Blasnika nasl. univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaža ima 29. maja ob 17. uri v svoji pisarni izredni občni zbor zaradi spremembe § 15. družbenih pravil. Najmanj 10 delnic se mora položiti vsaj 6 dni pred obnim zborom.

Reorganizacija španske svinčene industrije

V kratkem se bodo združili vsi španski svinčeni rudniki in svinčeve topilnice pod kontrolo falangističnega sindikata. V zvezi s tem se pričakuje tudi nova ureditev cen. Dosedaj je morala španska plavžarska industrija prodajati na domačem trgu svoje proizvode v izgubo ter je morala to izravnati v eksportnem sektorju.

Naročajte in širite
„Trgovski list“

Španska trgovina

Izvoz in uvoz blaga od države, ki mora z vsemi svojimi silami skrbeti za vzpostavitev in reorganizacijo lastnega gospodarstva, ni majhna zadeva — piše Raffaele de Leva v rimskem tedniku «Aurora e Commercio» — zlasti ne v vojni dobi, ko zadeva trgovina na vseh koncih in krajih na ovire.

Španija si prizadeva, da bi premagala te ovire in oživila svojo zunanjo trgovino. Podatki, ki jih smo navedli, so izmed najnovejših in zato zelo zanimivi.

Znatno razvoj v izmenjavi blaga v zadnjem času je bil dosežen z Argentino, ki je vedno zavzemala važno mesto v trgovanju s Španijo ne samo iz zgodovinskih in zemljepisnih razlogov, temveč tudi zaradi raznolikosti proizvodov v obeh državah.

Ne glede na zmerom večje pomanjkanje tonaže je izmenjava blaga med obema državama vedno bolj živahna, odkar sta Španija in Argentina nedavno sklenili posebno trgovinsko pogodbo. Med španskimi tekstilnimi industriji in argentinskimi proizvajalci volne je bil dosežen povoljen sporazum za dobavo in prevoz volne v španske tovarne. V lanskem decembru in v poznejših mesecih so bile naložene velike množine argentinske volne za prevoz v Španijo. Tako je začelo na španskem zopet obratovati 350 tekstilnih tovarn, ki so bile dotlej zaprte. V teku so pogajanja za ustanovitev argentinske svobodne luke v enem izmed španskih pristanišč, najbrže v Barceloni.

Argentinsko žito se bo prepeljalo v Španijo čimprej, po možnosti izključno z argentinskimi trgovinskimi ladjami.

Pred nekaj tedni je dospelo v barcelonsko pristanišče 32.800 bal argentinskega bombaža, ki so ga pripeljale argentinske ladje.

V kratkem bo prišlo v Španijo 5.500 ton argentinskega tobaka. Gre za prvo pošiljko tobaka, ki mora biti prepeljan v Španijo v roku treh mesecev in pol. Ta kupčija je močno olajšala položaj argentinskih tobačnih sadilcev, ki računajo, da bo znašala letošnja proizvodnja tobaka 15.000 ton. Nedavno je dobila Španija iz Venezuele 3.500 ton sladkorja. 2000 ton je bilo namenjenih samo za špansko prestolnico.

Važno trgovinsko pogodbo je sklenila Španija tudi s Portugalsko za izmenjavo kositrta, kroma, raztoka, železa in lesa. Posebno pomemben je uvoz lesa iz Portugalske, ki bo služil industriji oglja, nadalje ga bodo uporabljali za izdelovanje vozov in za železniške prage. Poleg tega bo dobavljala Portugalska ribje olje in celo vrsto kolonialnih proizvodov. Španija bo pa izvažala na Portugalsko premog, železo, železne izdelke, kemične in lekarniške proizvode, cigaretni papir i. dr.

V prvem četrtletju lanskega leta se je španska zunanja trgovina precej razmahnila. V tem času je znašal uvoz z ozemelj, ki pripadajo Španiji, 188.000 ton v primeri z 208.600 tonami v istem razdobju l. 1941. To razliko je nadomestil izvoz, ki se je pomnožil za 64 milijonov zlatih pezet. Glavni izvozni predmet je sadje, predvsem pomaranče in grozdje. Sedanje prometne ovire so omrtvičile izvoz pomaranč zlasti v Anglijo. Glede na te ovire je špansko ministrstvo za trgovino in industrijo naročilo sindikatu za sadje, naj prouči, kako bi se čim največ zvišal konsum pomaranč med domačim prebivalstvom. Zadnja letina pomaranč je znašala 600.000 ton, od katerih je kljub vsem prevoznim težavam bilo izvoženih 240.000 ton.

Splošno zboljšanje prehrane je povzročilo, da je nazadovol konsum grozdja. Tako je bilo ob koncu marca še 400.000 zabojev grozdja neprodanih. V to število je všteto tudi 100.000 zabojev od prejšnje

letine. Izvozniki so zato prosili vlado, naj prekliče prepoved izvoza in naj dovoli večjo količino izvoza za Argentino.

Tudi izvoz čebule ima dobre izgleda za bodočnost. Pošiljke posušene čebule Franciji so vzbudile pozornost drugih držav, ki so že naročile posušeno čebulo.

V prvih treh mesecih lanskega leta je bila Italija na šestem mestu med državami, ki uvažajo iz Španije. Na prvem mestu je bila Nemčija, potem Velika Britanija, Belgijski Kongo in ameriške Zedinjene države. Med državami, ki izvažajo v Španijo, je bila Italija

na tretjem mestu, in sicer samo za 27% pred Nemčijo in Francijo. Italija je prekosila Veliko Britanijo, Zedinjene države, Švico in celo Argentino.

Zanimiv je primer Belgijskega Konga, ki je v prvem polletju lani izvozil v Španijo okoli 17.000 ton bombaža v vrednosti 15,5 milijonov zlatih pezet. Španija je nujno potrebovala ta bombaž, odkar ne more več dobivati egiptskega.

Ti kratki podatki kažejo, da vodi Španija kljub vsem oviram in težavam pametno trgovinsko politiko, ki bo okrepila domače gospodarstvo.

Trgovce z na roko vezenimi izdelki

Še je vezena več kot polovica njih površine ter trgovce z oblačili za novorojenčke opozarjamo na okrožnico Pokrajinskega sveta korporacij, ki smo jo objavili v prejšnji številki »Trgovskega lista« (z dne 4. maja). Po tej okrožnici se morajo vsi ti izdelki inventarizirati po stanju opolnoči dne 30. aprila 1943-XXI. Kdor ne predloži točnih podatkov, bo zelo strogo kaznovan.

Inventarizirati se mora:

a) blago, vezano na nakaznice, in katerega prodaja je dovoljena;
b) blokirano blago, ki je pri tveganju;
c) blago, vezano na nakaznice in ki pripada tveganju samim in je iz katerega kolik vzroka pri tretjih osebah, ki niso dolžne prijaviti blaga (lastni izdelki, ki so oddani v barvanje ali ki so pri konfekcionistih itd.).

Inventarizirati se morajo tudi izdelki, ki so namenjeni za izvoz.

Inventarizirati morajo vse indu-

strijske in obrtniške tvrdke (producenti in konfekcionisti), gosti, detajlisti, zastopniki, krošnjariji, uvozne in izvozne tvrdke, tudi če prodajajo blago samo v inozemstvo.

Inventar se mora sestaviti na ločenih tiskovinah, posebej za vsako poslovalnico.

Glede vsega blaga, ki je še na poti in pride šele potem, ko je bil inventar že izročen PSK, se morajo predložiti dodatne prijave do 10. junija. V tej prijavi se naj navede tudi blago, ki je še na poti, pa do 31. maja še ni v posesti tvrdk, pač pa so te že prejele od prevoznikov tvrdk kako listino, ki dokazuje, da je bilo blago odposlano.

Inventarji morajo biti sestavljeni v dveh izvodih. Obrazci se dbe pri Združenju trgovcev v Ljubljani. Oba izvoda inventarja se morata izročiti Pokrajinskemu svetu korporacij do 10. maja.

Hrvatski državni kreditni aparat

Hrvatska ima štiri državne denarne zavode, katerih pravila bodo po izjavi finančnega ministra v kratkem objavljena. Ti zavodi so: Hrvatska državna banka, ki je tudi emisijska banka in ki zavzema posebno stališče. Pravi kreditni zavodi pa so: Državna kreditna banka, nastala iz podružnice bivše Državne hipotekarne

banke Jugoslavije, Poštna hranilnica in Hranilnica NDH, prej Banovinska hranilnica. Bivša Znanstvena banka b. Jugoslavije ni našla v novi Hrvatski nadaljevanja. Hrvatski državni kreditni zavodi so sedaj objavili svoje bilance za leto 1942, ki navajajo naslednje postavke:

Pasiva:

	Kreditna banka	Poštna hranilnica	Hranilnica NDH	skupno
	vse	v milijonih kun		
obratna glavica	—	—	5	5
rezerve	24,5	14,7	14,3	53,5
vloge	1232	3653	1792	6577
lastne obveznice	—	—	226,9	226,9
reesskomp pri Državni banki	—	—	420	420
likvidacijski konto	488	—	—	488
dobiček	10,8	65,4	23,9	100,1
razno	43,7	31,9	94,9	170,5
bilančna vsota	1699	3765	2577	8041

Ti podatki jasno kažejo, kako velika je vloga hrvatskih državnih kreditnih zavodov pri zbiranju vlog, saj tvorijo te 82 odstotkov celotne njih bilančne vsote. Deloma je to tudi posledica tega, ker država kontrolira mnogo gospodarskih podjetij in morajo te svoje presežke nalagati v državnih denarnih zavodih. Isto velja tudi za številne zadrage, občine in

uprave raznih skladov. Ker se na ta način zbere mnogo denarja, zato se tudi ni treba zatekati k reesskontu menic pri Državni banki. Likvidacijski konto pri Državnem kreditnem zavodu pomeni, da še niso bili izvršeni vsi obračuni z bivšo Državno hipotekarno banko Jugoslavije. O stanju aktiv kažejo naslednje številke:

Aktiva:

	Kreditna banka	Poštna hranilnica	Hranilnica NDH	skupno
	vse	v milijonih kun		
gotovina	184,7	1527	291,3	2008
menični portfeji	2,4	—	—	2,4
vrednostni papirji	478,8	1116,2	532,3	2127,3
kontokorentni dolžniki	378,8	1095,2	1155,4	2629,4
amort. in hipot. krediti	534,4	—	545,5	1079,9
razno	119,9	26,6	52,5	199
bilančna vsota	1699	3765	2577	8043

Značilno je, da je ena četrtina vseh sredstev v gotovini oziroma v vrednostih, ki se morejo takoj

realizirati. To kaže na eni strani veliko previdnost, more pa tudi pomeniti, da ima gospodarstvo za-

dostna lastna sredstva. V vrednostnih papirjih je naloženih 26,6 odstotka vseh sredstev, večinoma v hrvatskih državnih vrednostnih papirjih. Samo 32,8 odstotka vseh sredstev je v obliki kontokorentnih kreditov vezanih, le 13,5% pa je v obliki amortizacijskih in hipotekarnih kreditov, vezanih na

daljšo dobo. V odstotkih je od vseh 6577 milijonov kun visokih vlog naloženih na dolgoročne kredite 16,4 odstotka, na kontokorentne kredite 40%, v vrednostne papirje 32,8 in v gotovini 30%. Vse to kaže, da upravljajo državni kreditni zavodi njim zaupani denar z veliko previdnostjo.

Denarništvo in zavarovalstvo

Albanska narodna banka

Kakor navaja albanska narodna banka v svojem letnem poročilu, je dosegla v l. 1942. 4,8 milijona albanskih frankov čistega dobička pri glavnici 12,5 milijona albanskih frankov. 10% čistega dobička dobi albanska država. Banka se je ustanovila l. 1925. kot emisijska banka ter ima svoj sedež v Rimu, glavna podružnica banke pa je v Tirani. Letno poročilo banke daje tudi pregled o razvoju albanskega gospodarstva. Kmetijska proizvodnja je narasla in se ugodno razvija. Povečala se je tudi industrijska proizvodnja, zlasti pa rudarska. Javna dela so se nadaljevala ter se zlasti pospešujejo v Tirani. Zunanja trgovina se je razširila. Obtok bankovcev se ni mnogo povečal. Albanska narodna banka, ki je soudeležena pri albanskih monopolih, je začela lani zidati

nova skladišča v Draču. Banka je tudi podpisala 9 letne zakladne bone.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Zagrebu je dosegla lani 88.644 kun čistega dobička. Bilančna vsota podružnice znaša 47,67 milijona kun, od tega vloge 39,39, upniki pa 7,35 milijona kun.

Srbska poštna hranilnica bo v bodoče obrestovala takoj plačljive vloge do 200.000 din (doslej do 100.000 din). Od takoj plačljivih vlog more vlagatelj dnevno dvigniti do 1000 din, doslej le do 500 dinarjev.

Bilančna vsota 9 nemških velebank je narasla v letu 1941 od 21,9 na 28,7 milijarde mark, v letu 1942. pa na 38,1 milijarde mark ali za 32,6%.

Obtok bankovcev se je v Iraku zvišal lani od 11,3 na 23 milijonov iraških dinarjev. Indeks življenjskih stroškov se je dvignil že na 470 (ob začetku sedanje vojne je znašal 100).

Gostilničarski vestnik

Opozorilo vsem, ki prenočujejo tujce

Člen 14. naredbe Visokega komisarja št. 228, ki vsebuje predpise o nadzorovanju gibanja in bivanja tujcev v Ljubljanski pokrajini, določa:

»Na obmejnih prehodih in v vežah ali dvoranah hotelov in na drugih mestih, kjer se dajejo prenočišča proti plačilu, mora biti vidno nabit prepis členov 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 12. in 13. naredbe v italijanskem, nemškem, slovenskem in hrvaškem jeziku.«

Sindikati gostilničarjev je založil besedilo teh členov v vseh štirih jezikih in morejo dobiti gostilničarji in hotelirji besedilo pri Sindikatu.

Opozarjamo vse gostilničarje in

hotelirje, da zadostijo temu predpisu, ker so kazni za kršitev teh predpisov stroge.

Davek na dohodek hišnega služabništva

Z veljavnostjo od 1. januarja t. l. se davek na dohodek hišnega služabništva, ki se pobira od 18. februarja 1943-XXI po 3. odstavku, dodanem členu zakona o neposrednih davkih z dne 1. aprila 1928, določa vstevši vse doklade v znesku lir 30.— na leto za vsako osebo; odmerjajo in pobirajo ga občine na način in ob času po veljajočih predpisih ter se ta dohodek steka v občinski proračun.

Od istega dne dalje prenehajo veljati davčne karte, predpisane za plačevanje tega davka.

Velika melioracijska dela v Turčiji

Nekdaj zelo rodovitna Anatolija trpi danes zaradi pomanjkanja vode in vedno bolj prodirajoče stepe. Ob izlivu nekaterih rek pa nastajajo pogosto tudi nevarne povodnji ter močvirja. Turška vlada je zato že l. 1937 izdelala petletni načrt za regulacijo teh rek in za melioracije zemlje. Prvotno je bilo dovoljenih v ta namen 31 milijonov turških funtov, ta vsota pa je bila kasneje zvišana še za 50 milijonov funtov. Trenutno se še delajo velika vodna dela ob rekah Seyhan in Tarsus. Ko bodo ta dela končana, bo ena najbolj

rodovitnih pokrajin Turčije zavarovana pred povodnjami. Severno od Bruse ob obrežju Marmarskega morja bo nadaljnjih 14.000 ha zavarovanih pred poplavo. Nadaljnjih 44.000 ha pa hočejo pridobiti zopet za kmetijstvo z velikimi namakalnimi deli. Ker ima reka Gediz v zapadni Anatoliji premalo vode, da bi krila vso potrebo pokrajine, so severno od reke sezidali velik jez ter s tem pridobili velik vodni rezervoar, ki bo vseboval okoli 350 milijonov kubičnih metrov vode.

Nova pogozdovanja na Bolgarskem

Da bi se moglo izvesti pogozdovanje po načrtu bolgarskega kmetijskega ministrstva, se morajo najprej zagotoviti potrebne sadike. Kakor sporoča kmetijsko ministrstvo se vsako leto povečuje število sadik v drevesnicah. Dočim je bilo vseh sadik v letu 1941. 86.000.000, je njih število v l. 1942. naraslo na 166.600.000. Skoraj polovica teh dreves so akacije, ki so za gozdno gospodarstvo Bolgarije velikega pomena. Akacije ne utrdijo samo peščenih tal, temveč dajo tudi zelo koristen les. Na drugem mestu so sadike iglavcev, katerih je 67

milijonov. Tudi velik dvig v gojitvi topolov se je dosegel. Zlasti se gojijo kanadski topol in druge inozemske vrste. Vseh topolovih sadik je bilo v l. 1942. približno 5.500.000, dočim jih je bilo pred enim letom samo 1.000.000. Za lesno gospodarstvo Bolgarske je tako velika pomnožitev topolov velikega pomena, kajti topol raste zelo hitro in daje za gospodarstvo zelo uporaben les.

Poravnajte naročnino!

Trgovinski register

Spremembe in dodatki:

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Kolektivna prokura je bila podeljena tajniku centralne Benčini Martinu.

Dr. Th. & G. Böhme, kemična tvornica, Podgrad, Zaznamuje se nameravana ustanovitev podružnice v Veroni.

Španske pivovarne

Znana madridska pivovarna »El Aquila« je objavila svoje letno poročilo za l. 1942, ki se more smatrati kot simptomatično za vso pivovarniško industrijo Španije. Iz poročila je razvidno, da se je mogla pivovarna navzlic trenutnim težavam primeroma dobro založiti z ječmenom. Pivovarna je dosegla 5 milijonov pezet čistega dobička in bo izplačala za lani dividende 4.5 milijona pezet (vsega vplačane kapitala je 50 milijonov pezet). V zadnjem času je zopet dovoljena nadrobna prodaja piva, ki je bila do nedavna prepovedana. Poročilo nadalje naglašja, da je oskrba pivovarne z ječmenom do konca leta zagotovljena. S posredovanjem vladnih organov se je namreč posrečilo skleniti pogodbo z argentinjskimi dobavitelji pivovarniškega ječmena. Od letošnje španske žetve pričakujejo, da se bo zvišal pridelek ječmena.

Cotonificio di Conegliano

Tovarna za bombaž

MILANO

VIA BAROZZI, 5

Filatura e ritoritura ottone —

Filatura flocco

dal N. 4 al N. 32. Filati misti

canape e flocco dal N. 4 al N. 16

Predilnica in česalnica za bom-

baž — Predilnica za »flocco«

od št. 4 do št. 32. Mešana preja

iz konoplje in »flocca« od št. 4

do št. 16

Le migliori macchine per cartonnaggi, legatorie, arti grafiche, zincografie, scatorifici ecc. sono fornite dalla

S. A. Ing. M. GAIA - Brescia

Chiedete prospetti e offerte all'Istituto Economico Italiano — Casella postale 36 — Chiari (Brescia).

Najboljše stroje za kartonažo, knjigoveznice, grafična dela, cinkografije, izdelovanje škatelj itd. dobavlja tvrdka

S. A. Ing. M. GAIA - Brescia

Zahtevajte prospekte in ponudbe pri Istituto Economico Italiano — Casella Postale 36 — Chiari (Brescia).

CONSORZIO NAZIONALE

PRODUTTORI

ZUCCHERO

Via Garibaldi 7

GENOVA

Gospodarske vesti

Od 4. maja je čas za zatemnitev določen po naredbi Visokega komisarja od 21.30 do 5. ure.

Ljubljanska občina je razpisala javno licitacijo težaških in zidar- skih del pri napravi cevnih zaklo- nišč v skrajšanem roku 10 dni. Pogoji in načrti se dobe v pisarni mestnega tehničnega oddelka. Kol- kovane ponudbe se morajo vložiti do 12. maja do 11. ure, ko se bodo komisijsko odprle ponudbe.

Prihodnje zasedanje Mednarod- ne lesne centrale (CIS) v Berlinu, kateri pripadajo razen Portugal- ske in Nizozemske vse evropske države, bo v začetku septembra na Slovaškem.

Hrvatska petrolejska družba »Ulji- nik« bo zvišala delniško glavnico za 7.5 milijona kun na prvotno do- ločeno višino 15 milijonov kun.

Hrvatsko gospodarsko ministr- stvo je skupno s strokovnimi orga- nizacijami izdelalo petletko za mo- dernizacijo mlečnega gospodarstva na Hrvatskem.

Tri velikanske hidrocentrale na- meravajo Romuni napraviti pri Ze- leznih vratih. Tudi v časih nizke vode bi mogle dati te elektrarne na leto 5.2 milijarde kWh. Vsi stroški za te tri elektrarne so pre- računani na 48 milijard lejev. Tok pa bi bil kljub tem velikim izdat- kom poceni. Nove elektrarne bi krile vso potrebo Romunije na električnem toku in bi poleg tega mogle dobavljati tok še v sosedne države.

Dobro žetev si obeta Romunija. Toplo vreme je pospešilo rast je- senskih in spomladanskih posev- kov. S koruzo je letos obdelano 3 milijone ha. Tudi s tekstilnimi rastlinami posejana ploskev je bila povečana. Lanu in konoplje je bilo posejanih za 20% več ko lani.

Uvoz čevljev, katerih vrhni deli so iz tekstilnega blaga, je v Romu- niji oproščen vseh uvoznih pristoj- bin in carin. Podplati smejo biti iz usnja ali katerega koli drugega materiala.

Madžarska vlada je izdala obšir- no naredbo o gospodarjenju pod- jetij s tekstilnimi izdelki. Z nare- dbo se podrobno predpisuje proiz- vajalcem količina in kakovost iz- delkov, ki jih smejo proizvajati. V tekstilni veletrgovini je odrejena zapora nad ustanavljanjem novih

podjetij. Tako trgovina na drobno ko trgovina na debelo smeta na- bavljati blago le proti plačilu v gotovini.

V Budapešti je bilo lani sezida- nih 6032 novih stanovanj, v letu 1941. le 4940, v letu 1940. 4138 in v letu 1939. samo 1928.

Dokončeno je bila ugotovljena količina lani na Bolgarskem pri- delanega vina. Vsa trgata je dala 170 milijonov litrov, za 70 milijo- nov litrov manj, kakor so prvotno računali. Po kakovosti pa je vino iz leta 1942. najboljše vino v zad- njih 10 letih.

Švicarski uvoz se je v letošnjem 1. četrtletju v primeri z lanskim zvišal za 20,6 na 481,6, izvoz pa se je zvišal za 23,1 na 375,1 milijona šv. frankov. Količina uvoženih predmetov se je le neznatno zvi- šala, količina izvoženih pa je pad- la od 8540 na 7775 vagonov. Izvoz je dosegel le še tri petine izvozne količine v letu 1938. Večja vred- nost izvoza je le posledica zviša- nih cen.

Najvišji oskrbovalni urad na Slovaškem je ukinil skoraj vse omejitve glede potrošnje papirja. Časopisi dobe zopet 90% one koli- čine papirja, ki so jo dobivali leta 1941.

Slovaška trgovinska delegacija je odpotovala v Madrid, da sklene s Španijo okvirno pogodbo o med- sebojni blagovni izmenjavi.

Slovaški patentni urad je začel obratovati. Dosedaj je bilo prijav- ljenih 2600 patentov, od teh je bilo 500—600 v bivši češkoslovaški že priznanih.

Z glavnic 2 milijonov mark se je ustanovila v Ukrajini družba za obnovo čevljarske industrije. Druž- bo, ki se imenuje »Ostschuh«, je ustanovilo 80 nemških tovarn za čevlje ter Baťa v Zlinu.

Finska je izvozila v januarju 1943 (v oklepajih številke za de- cember 1942) lesnih izdelkov v vrednosti milijonov finskih mark: lesa in lesnih izdelkov 152,9 (321), papirne mase in drugega 71,2 (77,3), lepenke in papirja 164,0 (274,0).

Angleška bombažna industrija v Lancashiru je v zadnjih 30 letih zelo nazadovala. Število nameščen- cev je padlo od 520.000 na 350.000. Število statev se je znižalo od 805.000 na 450.000, število vreten pa od 61 na približno 30 milijonov.

Promet v angleških samostojnih trgovinah je bil v februarju za 6,8 odstotka manjši kakor pred enim letom.

Portugalska zunanja trgovina

Statistični urad je objavil šte- vilke o portugalski zunanji trgo- vinji v l. 1942. Po teh številkah je Portugalska uvozila v letu 1942 1.332.000 ton (l. 1941 1.734.000 ton) blaga v vrednosti 2457 (2643) milijonov eskudov, izvozila pa 613.000 (771.000) ton blaga v vred- nosti 3888 (2896) milijonov esku- dov. Uvoz je znova nazadoval, in sicer za 402.000 ton, vrednost uvo- za pa je padla samo za 186 mili- jonov eskudov. Izvoz je padel za 158.000 ton, kljub temu pa je vrednost izvoza narasla za 1441 milijonov eskudov. Zmanjšanje

portugalske zunanje trgovine je posledica vojnih težav, zlasti pa dviga cen. Tako so se zelo podra- žili portugalski izvozni predmeti, zlasti wolfram in kositer. Sicer pa se tudi naglašja, da je v nor- malnih časih presežek izvoza znak blagostanja, v vojnih časih pa to ne velja več in prevelik izvoz bla- ga ne prinaša deželi blagostanja.

Gostilničarji!

Naročite se na

'Trgovski list'!

Lepa tiskovina dviga Vaš ugled

Mi Vam tako tis-
kovino lahko izgo-
tovimo hitro in po

zmernih cenah
v Vaše popolno
zadovoljstvo

TISKARNA
MERKUR

D. D.

LJUBLJANA

GREGORČIČEVA 23

TELEFON ŠT. 25-52

OKVIRJE izdeluje specialist KLEIN

Wolfova 4

KNJIGOVEZNICA

Ljudske tiskarne

LJUBLJANA, Kopitarjeva ulica 6

a) Knjigoveški oddelek:

Vezava vseh vrst od preprostih do razkošnih.

Zaloga poslovnih knjig in rastriranih papirjev za knjigovodstvo.

b) Torbarski oddelek:

Izdelovanje kovčegov, potnih in damskih torbic, aktovk, listnic, denarnic in sličnih galanterijskih izdelkov.

Solidno in priznano delo.

Frančiškanska ulica 3

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

že v 24 urah barva, plesira in kemično snai obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce ovratnike in manjete, Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova 3

Telefon št. 22-72.

Na drobno!

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino

Ljubljana

Na debelo!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

izplačuje „A vista vloge“ vsak čas, „navadne“ in „vezane“ po uredbi. **Pupilarno varna!** Sodno depozitni oddelek,

hranilniki, tekoči računi

Za vse vloge in obveze hranilnice

jamči

Mestna občina ljubljanska